

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	17/170	06.06.2017

Endringer i rovviltforskriften og kommentarer

Naturmangfoldloven § 18 første ledd lyder som følger:

"18.(annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene)

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

- a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,
- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,
- c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,
- d) for innfangning til gjenoppbygging av bestander,
- e) for innfangning til lovlig oppdrettsvirksomhet,
- f) for forskning, undervisning eller taksonomisk virksomhet, eller
- g) som er fremmede organismer."

25. april 2017 traff Stortinget følgende vedtak, jf. Innst. 257 L (2016-2017) og Prop. 63 L (2016-2017):

"Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften, slik at naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b inngår som del av hjemmelsgrunnlaget for betinget skadefelling og lisensfelling av ulv, og at naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c inngår som del av hjemmelsgrunnlaget for lisensfelling av ulv."

Departementet har på denne bakgrunn gjennomgått forskrift 18. mars 2005 nr. 242 (rovviltforskriften) med kommentarer. I tillegg til de endringer Stortinget har bedt regjeringen om å gjennomføre, har Klima- og miljødepartementet oppdatert øvrige henvisninger i forskriften til bestemmelser i viltloven som ikke lenger er i kraft. Videre er kommentarene til forskriftsbestemmelsene gjennomgått og nødvendige oppdateringer er gjort.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Solveig Paulsen
22 24 58 54

Saken har ikke vært på høring. Vi viser til forvaltningsloven § 37 fjerde ledd c) som slår fast at høring kan unnlates for så vidt den "må anses åpenbart unødvendig".

Nedenfor er bestemmelsene gjengitt slik de nå skal lyde (endringer i kursiv). Endringene trer i kraft straks.

Endringer i rovviltforskriften

§ 2. Definisjoner

I denne forskrift forstås med

- a) Betinget skadefelling: Vedtak med hjemmel i *naturmangfoldloven § 18 første ledd b)* om felling av enkeltindivider av rovvilt for å stanse eller forhindre skader på *husdyr, tamrein eller annen eiendom som nevnt i loven § 18 første ledd b)*, der det på forhånd er fastsatt kvote og vilkår av overordnet myndighet.
(...)
- f) Kvotejakt: Ordinær jakt på et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i viltloven § 9, *jf. naturmangfoldloven § 16*, der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet.
- g) Lisensfelling: *Felling* av et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i *naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og c)*, der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og det kreves at jegeren er registrert som lisensjeger i Jegerregisteret for å kunne delta.

§ 8. Kvote for betinget skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv

Dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan en rovviltnemnd tildele kvote for betinget skadefelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv til fylkesmannen for å forhindre at disse artene gjør skade på *husdyr, tamrein eller annen eiendom som nevnt i naturmangfoldloven § 18 første ledd b)*. Kvote for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar.

§ 10. Kvote for lisensfelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv

Dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan en rovviltnemnd fatte vedtak om kvote for *lisensfelling* for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av gaupe, jerv, bjørn og ulv.

§ 11. Kvote for jakt på gaupe

Dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan en rovviltnemnd fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe i medhold av viltloven § 9, *jf. naturmangfoldloven § 16*.

§ 12. Skadefelling av kongeørn

Fylkesmannen kan gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer, jf. *naturmangfoldloven § 18 første ledd b*). Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes vilkår til fellingstillatelsen.

§ 13. Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt (...)

Direktoratet eller den det bemyndiger kan, uten hensyn til de regler som ellers gjelder, av eget tiltak iverksette felling av vilt, når dette anses nødvendig for å ivareta offentlige interesser av betydning, herunder å forhindre skade på person, vesentlig skade på *eiendom*, eller skade på naturlig fauna, flora eller økosystemer, jf. *naturmangfoldloven § 18 tredje ledd*.

§ 21. Straff

Overtredelse av bestemmelsene i denne forskrift er straffbart, jf. viltloven § 56 og *naturmangfoldloven § 75*.

Endringer i kommentarene til rovviltforskriften

Til § 1 Formål

Første ledd:

Forskrift om forvaltning av rovvilt *ble i sin tid* utarbeidet med hjemmel i viltloven og med bakgrunn i de føringer som ble lagt for ny rovviltpolitikk gjennom Stortingets behandling av St.meld.nr. 15(2003-2004) Rovvilt i norsk natur, jf. Innst.S.nr.174 (2003-2004). *Senere relevante dokumenter omfatter bl.a. Dokument 8:163 S (2010-2011), Meld. St. 21 (2015-2016), Innst. S 330 (2015-2016) samt Prop. 63 L (2016-2017) og Innst. 257 L (2016-2017)*.

Da lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) trådte i kraft, ble flere av bestemmelsene i viltloven opphevet og disse spørsmålene reguleres nå i naturmangfoldloven. Rovviltforskriften står imidlertid fremdeles ved lag. Dette pga. naturmangfoldloven § 77 som slår fast at "forskrifter (...) med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil Kongen bestemmer annet". Rovviltforskriften og dens kommentarer er ved flere anledninger endret etter at naturmangfoldloven trådte i kraft.

*Naturmangfoldloven og viltloven fastsetter de juridiske rammene for forvaltningen av rovvilt. Viltloven har et tosidig formål: **Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og arts mangfold bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.***

Jerv, bjørn, ulv og kongeørn er fredet. Gaupe er en jaktbar art, men også denne er fåtallig, og krever forvaltningsmessige tiltak for å sikre overlevelsen. Dette innebærer at målsettingen om en bærekraftig forvaltning er et overordnet hensyn ved forvaltningen av disse artene.

Samtidig er det slik at rovvilt volder skade på næringsutøvelse, primært bufe- og tamreinnæring, samt på andre samfunnsinteresser. For blant annet å forhindre skade på bufe eller tamrein eller skade på person eller vesentlig skade på eiendom kan rovvilt felles med hjemmel i unntaksbestemmelsene i *naturmangfoldloven, herunder loven § 18 første ledd b) og c)*. Stortinget har dessuten ved behandlingen av rovviltmeldingen lagt vekt på at det skal være mulig med levedyktige næringsvirksomheter i landbruket, herunder næringsdrift basert på utmarksbeiting både for bufe og tamrein. Dessuten skal det tas hensyn til bosetting og livskvalitet i områder med rovvilt. Hensynet til disse interessene medfører at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt. En bærekraftig forvaltning må derfor avveie og ivareta de ulike hensyn på en best mulig måte innenfor de rammer som følger av viltloven og *naturmangfoldloven*. Ofte vil det være slik at ikke alle interesser kan ivaretas i samme område eller til samme tid. Forvaltningen må derfor være differensiert. Det innebærer at bruken av ulike tiltak og virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder.

Annet ledd:

(...)

Stedlig virkeområde for forskriften følger av viltloven og *naturmangfoldloven*. Dette innebærer at forskriften ikke gjelder på Svalbard og Jan Mayen.

(...)

Til § 4 Forvaltningsregioner og nasjonale bestandsmål for regionene

(...)

Fordelingen av de nasjonale bestandsmålene på de enkelte regioner er gjort i henhold til prinsipper nedfelt i St.meld.nr. 15 (2003-2004) og Innst.S.nr. 174 (2003-2004). Fordelingen bygger på dagens utbredelse, hvor det fremover i tid vil finnes gode leveområder for de ulike artene, og konfliktvurderinger i forhold til de ulike artene. Det er i denne sammenheng lagt

stor vekt på hensynet til å sikre sammenhengende rovviltbestander på tvers av regiongrenser og landegrenser, ettersom dette gir en større robusthet for overlevelse både på kort og lang sikt. Det er lagt vekt på å unngå å etablere faste rovviltbestander i områder med mye sau og tamrein. Dette vises særlig tydelig gjennom at det ikke er fastsatt nasjonale mål for ynglinger av gaupe, jerv, bjørn og ulv i region 1-Vest-Norge, men forholdet er vektlagt sterkt også for flere av rovviltartene i andre regioner. Jaktinteresser og forholdet til lokalsamfunn er også vektlagt. *Når det gjelder bestandsmålet for ulv og utbredelsen av ulvesonen er prinsippene i Meld.St.21 (2015-2016) og Innst. S 330 (2015-2016) lagt til grunn.*

(...)

Til § 9 Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling

Tredje ledd:

Første avsnitt utgår.

(...)

Fellingstillatelse blir normalt gitt til en berørt part eller en kommune som søker om dette, og forsøk på felling gjennomføres normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen. Statens naturoppsyn (SNO) kan bistå lokale fellingslag etter anmodning og nærmere vurdering. Fylkesmannen kan ved iverksetting av felling sette til side de regler som ellers gjelder i viltloven om felling/jakt- og fangstmetoder, jf. Ot. prp. nr. 37 (1999-2000), kapittel 4.1 og 4.4. Vedtak om skadefelling etter denne paragraf er frikoblet fra grunneierretten, jf. viltloven § 35.

(...)

Til § 10 Kvote for lisensfelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv

Første ledd:

(...)

Lisensfelling er ikke jakt, men *felling hjemlet i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og c)*, jf. definisjonen i forskriften § 2. Bruk av denne fellingsformen kan være betinget av at den aktuelle arten *ikke er en jaktbar art etter viltloven § 9, jf. naturmangfoldloven § 16*, og/eller at arten er fredet for å oppfylle vilkår i internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

(...)

Paragrafen hjemler en mulighet for lisensfelling av gaupe i tillegg til kvotejakt på gaupe, jf. forskriften § 11. Gaupe er i dag en jaktbar art med fastsatt jakttid i medhold av villloven § 9. Erfaringer med kvotejakt på gaupe er at denne i de fleste områder utøves med tilstrekkelig effektivitet i forhold til de forvaltningsmål som er satt, og det er prinsipielt mest riktig at arter som tilfredsstillende *høstingskriteriene etter naturmangfoldloven § 16*, forvaltes som jaktbare på ordinær måte. Dette er imidlertid ikke til hinder for at det i gitte situasjoner kan iverksettes andre former for skademotivert felling eller bestandsregulering også for gaupe.

Annet ledd:

Det følger av annet ledd at fellingsvedtak bare kan gis dersom det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Etter *naturmangfoldlovens og villlovens* forarbeider vil vurderingen av hva som er en tilfredsstillende løsning være forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Særlig innenfor forvaltningsområder for rovvilt eller områder innenfor en region der rovvilt er prioritert i en vedtatt regional forvaltningsplan for rovvilt, jf. forskriften § 6, skal det legges langt større vekt på å finne alternative løsninger til felling.

(...)

Til § 12 Skadefelling av kongeørn

Fylkesmannen har ansvaret for forvaltningen av kongeørn. Felling av kongeørn har hjemmel i *naturmangfoldloven § 18 første ledd b)*, og fellingsvedtak kan fattes gjennom enkeltvedtak i akutte saker der det voldes vesentlig skade på bufe eller tamrein. For felling av kongeørn er det et vilkår at *formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte*.

(...)

Til § 13 Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt

Første ledd:

Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter denne bestemmelsen dersom situasjonen tilsier *det*. *Myndigheten* gjelder hele året, og i perioden 16. februar til og med 31. mai er det bare direktoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling. Enkeltstående fellingsstillatelser blir normalt gitt innenfor de samme rammer som fylkesmannen setter til den part som søker om dette, og forsøk på felling gjennomføres

normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen, og med ordinære fellings-
/jaktmetoder.

(...)

Vurderingen av bestandens overlevelse er i første rekke et faglig spørsmål som må bygge på vitenskapelige kriterier og vurderinger. Videre er det slik at i de tilfeller der bestanden har en geografisk utbredelse utover det aktuelle området medfører dette at vurderingen av bestandens overlevelse ikke kan ses isolert, men må vurderes i forhold til bestandens samlede utbredelse. Dette gjelder også der bestanden hører hjemme i flere land.

(...)

Femte ledd:

Når det gjelder prinsipper og metoder for felling, sier viltloven § 35 *første ledd at Miljødirektoratet kan bestemme at felling kan utføres uten hensyn til reglene i kapittel VI. Dette innebærer at de restriksjoner viltloven setter når det gjelder bruken av jakt- og fangstmetoder i kapittel VI kan settes til side av Miljødirektoratet eller Klima- og miljødepartementet. Det følger av forarbeidene til viltloven § 35, jf. Prop. 118 L (2015-2016), og forarbeidene til den tilsvarende tidligere bestemmelsen i viltloven, at det uansett vil være et avveiningsspørsmål hva som kan og bør tillates i det enkelte tilfelle i lys av alminnelige forvaltningsrettslige regler om forholdsmessighet og Bernkonvensjonens regler om dette.*

(...)

Av og til vil bestemte enkeltindivider av rovvilt kunne utvikle en særlig problematisk eller uønsket adferd. Felling av slike individer av hensyn til andre offentlige interesser enn bufe og tamrein reguleres av *naturmangfoldloven § 18 første ledd c)*. I forhold til bufe og tamrein vil det for eksempel kunne være aktuelt å felle individer som har lært seg å forsere tunge skadeforebyggende barrierer som rovviltsikre gjerder og lignende dersom bestandsforholdene tillater dette. Som alternativ til felling vil det både i relasjon til skade på bufe og tamrein og i relasjon til *naturmangfoldloven § 18 første ledd c)* kunne være aktuelt å forsøke å få rovviltindividet til å endre adferd gjennom sterke direkte provokasjoner som påfører dyret ubehag eller smerte, for eksempel gummikuler, knallskudd og lignende. Slike metoder krever spesiell kompetanse og kan medføre risiko, og er derfor forbeholdt offentlig myndighet på linje med særlige fellingsoppdrag. Normalt vil slike oppdrag bli gjennomført av Statens naturoppsyn, ofte i samarbeid med politiet.

Sjette ledd:

I enkelte tilfeller kan det oppstå en situasjon der hensyn til andre interesser enn skade på bufe og tamrein anses som tilstrekkelig tungtveiende til å tillate felling, for eksempel skade på person eller vesentlig skade på eiendom. *Det vises her til bestemmelsen om uttak av eget tiltak i naturmangfoldloven § 18 tredje ledd, og den nærmere omtalen av denne.*

Til § 16 Rapportering, meldeplikt og undersøkelse av felte dyr

(...)

Statens naturoppsyn skal blant annet føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av *naturmangfoldloven og viltloven* overholdes, jf. lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn.

Til § 18 Klageadgang

(...)

Annet ledd:

Beslutning om uttak etter forskriften § 13 sjette ledd er ikke enkeltvedtak og dermed ikke gjenstand for klage etter forvaltningslovens regler. Etter rovviltforskriften kan likevel beslutning om uttak etter forskriften § 13 sjette ledd påklages til Klima- og miljødepartementet.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Solveig Paulsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Landbruks- og matdepartementet

Adresseliste

Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59, Statens Hus	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rovviltnemnda i region 1	c/o Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Rovviltnemnda i region 2	c/o Fylkesmannen i Buskerud, Postboks 1604	3007	DRAMMEN

Roviltnemnda i region 3	c/o Fylkesmannen i Oppland, Serviceboks	2626	LILLEHAMMER
Roviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Roviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Roviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Roviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Roviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ